

GEWIJZIGDE Vragen op grond van art. 4.5 Reglement van Orde

Op 19 september jl besprak de commissie Waterveiligheid het interne onderzoek naar aanbesteding en contractmanagement voor de dijkversterking Kinderdijk-Schoonhovenseveer. Dit interne onderzoek is in opdracht van de concerncontroller door TwijnstraGudde uitgevoerd. Naar aanleiding van dit interne onderzoek, en de bespreking daarvan in de Commissie Waterveiligheid, hebben wij een aantal aanvullende vragen:

1. Met de kennis van nu

Bij de aanbesteding is destijds gekozen voor de Economisch Meest Voordelige Inschrijving. Op p. 26 concludeert Twijnstra Gudde ten aanzien van de vraag of sprake was van een abnormaal lage inschrijving:

Naar oordeel van het onderzoeksteam was het waterschap inzake project KIS niet verplicht om een nader onderzoek in te stellen naar de prijs, maar was het gezien de feiten en omstandigheden en de klacht van Dura Vermeer wel logisch geweest als het waterschap dat wel had gedaan. De situatie loopt nu met een sisser af.

De VVD-fractie vindt 'met een sisser aflopen' een ongelukkige woordkeuze. Niet alleen gezien de nog niet afgehandelde schades in dit traject, maar vooral omdat na gunning enerzijds fors meerwerk werd geaccordeerd en anderzijds ontwerpeisen zijn bijgesteld / vervallen, waarvan de betekenis voor de veiligheid van de dijk voor de lange termijn nog niet is vastgesteld. In de praktijk bleek de offerte dus onhaalbaar op prijs EN op kwaliteit.

De VVD vindt dat de gunning niet alleen moet worden gezien in het licht van de 'platte' offerteprijs ex-ante, maar dat ook de vraag moet worden gesteld of, met de kennis van wat na gunning gebeurde, de aanbidding van de Combinatie 'too good to be true' was.

1A Is het CDH het met de VVD eens dat, in de analyse over of er bij de aanbesteding alarmbellen hadden moeten gaan rinkelen, ook de haalbaarheid van de offerte in de praktijk meeweegt en altijd mee moet wegen (eventuele legitieme uitzonderingen daargelaten)?

1B Heeft destijds interne discussie plaatsgevonden over het instellen van een onderzoek naar de (verhoudingsgewijs lage) inschrijfprijs, en is het CDH daarbij betrokken geweest?

1C Hoe kijkt het CDH, met de kennis van wat na gunning geschiedde, nu tegen het besluit om geen nader onderzoek in te stellen, danwel het uitblijven van een interne discussie (al dan niet met betrokkenheid van het CDH), aan?

1D Welke lessen trekt het CDH hieruit voor nieuwe aanbestedingstrajecten?

2. Verzoeken tot Wijziging / Risicoverschuiving

In de uitvoeringsfase heeft de aannemer verschillende Verzoeken tot Wijziging (VtW) ingediend van technische en financieel-juridische aard¹. Een aantal door het Waterschap gehonoreerde wijzigingen verhoogden de risico's voor omwonenden, zoals het verruimen van bijv. trillings-, zettings- en verplaatsingseisen en het vervallen van afscherpende constructies. Tegelijk werd via de weg van de VtW de aansprakelijkheid voor de aannemer voor eventuele schades verminderd.

Een opmerkelijke keuze omdat voor een vraagstuk doorgaans meerdere opties (bijv. in techniek, geld of realisatietijd) denkbaar zijn.

2A Waarom is in dezen gekozen voor de route ‘de risico’s voor omwonenden vergroten en de aansprakelijkheid voor de aannemer verlagen’?

2B Hoe is het CDH vanuit het projectteam over deze hoofdkeuze EN over individuele VtW’s geïnformeerd en wie heeft de uiteindelijke interne beslissing en / of bestuurlijk- en/of directiebesluit genomen?

2C Vallen deze besluiten binnen de gestelde mandaten?

2D Hoe verhoudt de risicoverschuiving zich tot de door het AB vastgestelde projectuitgangspunten?

2E Op welke wijze is het AB / de Commissie Waterveiligheid hierover geïnformeerd?

3. Steekproef: VtW-062

TwijnstraGudde stelt op p. 39 in zijn algemeenheid dat het wat van de contractwijziging vaak goed is vastgelegd, maar het waarom niet altijd duidelijk wordt uit de stukkenⁱⁱ.

Het onderzoeksteam heeft binnen de uitgevoerde steekproef (...) slechts een aantal wijzigingen bekeken (p. 42). Op de aard van de onderzochte wijzigingen wordt slechts in een enkel geval (bijv. op p. 52, ten aanzien van VtW-062, aanpassing verplaatsingseisen Groene Cirkelpanden) ingegaan. Het rapport suggereert een inhoudelijke koppeling tussen VtW062 en het verminderen van de aansprakelijkheidⁱⁱⁱ.

Uit de rapportage van TwijnstraGudde wordt niet duidelijk of de onderbouwing van VtW-062 wel of niet afdoende is geweest. Dit terwijl juist op dit punt verschil van mening bestond tussen Deltares en Crux Engineering:

- Deltares meldde in februari jl. dat het besluit ten aanzien van VtW-062 *weloverwogen en intern, zowel door het projectteam als door het waterschap, breed gedragen (is) genomen.*
- Crux Engineering (bijlage bij ENW rapport, p.3) concludeert: *Tijdens de uitvoering zijn de vooraf gestelde grenswaarden ten aanzien van gebouwvormingen losgelaten en verruimd; dit zonder gedocumenteerde en overtuigende onderbouwing.*

Graag een reflectie van het CDH op de governance:

3A Wie heeft op welk moment besloten om deze grenswaarden te verruimen?

3B Hoe luidde hiertoe het mandaat?

3C Is het CDH bij deze besluitvorming betrokken geweest c.q. hierover ingelicht?

3D Wat was in dit specifieke geval de reden om de risico’s voor omwonenden te vergroten, zeker in combinatie met het verlagen van de aansprakelijkheid?

Graag ontvangen wij de schriftelijk vastgelegde afwegingen, argumenten, en motivatie en/of verantwoording (al dan niet aangevuld met toelichting vanuit retrospectief).

3E Hoe verhoudt dit zich tot de in het AB-voorstel Projectplan (zomer 2013) geformuleerde risico’s en de voorgestelde strategie voor contractbeheersing?

3F Hoe is het AB hierover geïnformeerd?

4. Rolneming bij Verzoeken tot Wijziging

De medewerkers van het Waterschap hebben (vanuit een adviseursrol) actief meeschreven aan deze VtW’s (TwijnstraGudde p. 38).

De VVD heeft begrip voor de stelling van TwijnstraGudde^{iv} dat de opdrachtnemer (eind)verantwoordelijk is voor het ingediende wijzigingsverzoek, maar is van mening dat de opdrachtgever (WSRL) verantwoordelijk is voor het honoreren ervan.

Graag een reflectie van het CDH op de rolneming van WSRL bij totstandkoming van VtW’s:

4A in retrospectief

4B in het kader van contractmanagement in lopende / komende projecten.

5. Technische consequenties van concessies

Twijnstra Gudde concludeert: *'Het is voor het onderzoeksteam niet mogelijk om een oordeel te geven over het totaal aan wijzigingen en de vraag of er sprake is geweest van wezenlijke wijzigingen.'* (p. 42). Zoals TwijnstraGudde ook op p. 51 van het rapport stelt maken de (beoordeling van) technische aspecten, oplossingen of wijzigingen ... geen deel uit van de scope van dit onderzoek.

5A Onderschrijft het CDH de noodzaak om meer duidelijkheid te krijgen over de impact van de concessies op de technische staat van de dijk (stabiliteit, integriteit) en over de consequenties daarvan voor de panden in dit gebied?

5B Deelt het CDH onze mening dat de antwoorden uit het nu lopend technisch onderzoek dienen te worden meegewogen bij het beoordelen van de door WSRL gedane concessies?

De VVD-fractie was verheugd met de toezegging van de Heemraad tijdens de commissie Waterveiligheid van september jl. om het lopende onderzoek naar de technische staat van de dijk te verbreden door de kritiekpunten van oa ENW, Crux Engineering, de heer De Bont en professor Van Baars, evenals kritische vragen van (vertegenwoordigers van) omwonenden, te laten onderzoeken.

5C Is de heemraad bereid om in het kader van dit onderzoek met deze partijen in gesprek te gaan, zodat het Waterschap optimaal van hun inzichten en inbreng kan profiteren?

Zo nee, waarom niet? In dat geval graag een overzicht van de kritiekpunten die het waterschap zonder wederhoor mee wil nemen.

5D Is het CDH bereid om in dit kader om een gezamenlijke reflectie te vragen op de door WSRL gedane concessies, en hun betekenis voor de huidige schadeproblematiek?

Annemieke Stallaert en Nanette Reitsma (VVD)

ⁱ Zie de brief van dhr De Bont dd 7 februari 2022:

- Vervallen trillingseisen / verruiming contracteisen.
- Vervallen zettingseisen en gewijzigd in hoekverdraaiingseisen.
- Vervallen fysieke afschermbrengende constructies bij kwetsbare panden en vervangen door weinig kosten vergende beheersings-/monitoringsmaatregelen.
- Aanbrengen (goedkope) vervuilde grond bij het afwerken van de dijktraluds
- Toepassen eenvoudiger en inferieure uitvoeringsmaatregelen zoals bij het storten van beton voor de boorpalen direct uit de betonmixer en niet op de manier met een stortbuis die oscillerend tijdens het storten omhoog wordt getrokken. Een wijze van werken die de kwaliteit van de betonsamenstelling over de hele lengte van de boorpalen van ca. 16 m. lang zo goed mogelijk moet waarborgen.
- concessies op het punt van risicobeheersing, zoals het vervallen van de ongelimiteerde schade-aan-sprakelijkheid van het consortium voor veroorzaakte (bouw)schades (deze is beperkt tot max. € 3 mln.).

ⁱⁱ Naar oordeel van het onderzoeksteam zijn bij de contractwijzigingen over het algemeen de achterliggende reden(en) gedocumenteerd en aantoonbaar getoetst. Zo stelde het onderzoeksteam uit de steekproef vast dat het onderwerp van de wijziging, de financiële consequenties, consequenties op het contract en de consequenties op planning expliciet werden vastgelegd en onderbouwd. In het verlengde daarvan stelde het onderzoeksteam enerzijds als aandachtspunt vast dat de reden achter een VtW en/of de grondslag voor vergoeding niet altijd expliciet onderbouwd werden in de VtW. Anderzijds was een ander opvallend punt dat de onderbouwing van de achterliggende reden en/of grondslag van vergoeding alsmede de kostenonderbouwing soms wel in andere documenten dan de VtW's zelf werden beschreven.

ⁱⁱⁱ In VtW-062 'Aanpassing verplaatsingseisen Groene Cirkelpanden' werd besloten om de vervormingseisen ter plaatse van de groene cirkelpanden op te rekken. Deze concessie werd gedaan in ruil voor een andere risicoverdeling met betrekking tot schades bij vervorming.

^{iv} TwijnstraGudde stelt:

Bij taken en besluiten die binnen het domein van een opdrachtnemer liggen, zoals het opstellen van een VtW, dient de opdrachtgever ervoor te waken om de verantwoordelijkheid die de opdrachtnemer heeft niet naar zich toe te trekken. Betrokkenheid van opdrachtgever bij het opstellen van een VtW kan, mits de rollen tussen opdrachtnemer (verantwoordelijke) en opdrachtgever (adviserend in dit geval) duidelijk blijven.